

РЕШЕНИЕ

№ 3362

гр. София, 18.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, X КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 18.04.2022 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Весела Цанкова

ЧЛЕНОВЕ: Красимира Милачкова

Елеонора Попова

при участието на секретаря Грета Грозданова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **993** по описа за **2022** година докладвано от съдия Елеонора Попова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 285, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 208 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационна жалба на К. Д. И., в момента в Затвора– В., чрез адв. Б., срещу Решение № 5808/14.10.2021 г. на Административен съд– София град, 67-ми състав, постановено по адм. д. № 6929 по описа на съда за 2020 г., с което е отхвърлен иска му срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГД „ИН“) за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 30 000 лева, причинени вследствие противоправни бездействия на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, когато е изтърпявал наказание лишаване от свобода в Затвора С. през периода от 22.04.2009 г. до 22.08.2015 г., изразяващи се във влошено психическо здраве и трудоустрояване поради това, че при констатирана зависимост на ищеца към наркотици и произтичащи от това психически заболявания той не е настанен в защитена група - обособено за наркозависими лица спално помещение, и не е допуснат до участие в курсовете за ресоциализация на такива лица в Затвора С..

С касационната жалба К. И. иска отмяна на постановеното решение като неправилно, поради противоречие с материалния закон. Твърди се, че първоинстанционният съд не е обсъдил всички доказателства в цялост. И. е бил наркозависим и въпреки изрично

заявеното от него желание да бъде настанен в защитена група, не е бил настанен. Оставането му в неспециализирани помещения е довело до ежедневни обиди и унижения. Предвид гореизложеното, счита че е налице установено бездействие от затворническата администрация.

В съдебно заседание касаторът, чрез видеоконференция, и чрез адв. Б. поддържа жалбата и моли да се отмени първоинстанционното решение.

Ответникът по касация- Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ чрез юрк. Д., оспорва жалбата като неоснователна. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура, прокурор Д., моли решението на едноличния състав на Административен съд– София град да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно.

Касационният състав на съда, след като обсъди събраните по делото доказателства, наведеното от жалбоподателя касационно основание, доводите и становищата на страните и като извърши на основание чл. 218, ал. 2 от АПК служебна проверка на валидността, допустимостта и съответствието на обжалваното съдебно решение с материалния закон, намира за установено следното:

Касационната жалба е подадена в законово установения срок, от надлежна страна, за която съдебният акт е неблагоприятен и е процесуално допустима.

Разгледана по същество жалбата е частично основателна.

С обжалваното решение, постановено в производство по чл. 203 и следващите от АПК, вр. чл. 284-чл.286, вр. чл.3 от ЗИНЗС е отхвърлен иска на К. Д. И. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“- С. към министъра на правосъдието, за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 30 000 лева, причинени вследствие противоправни бездействия на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, когато е изтърпявал наказание лишаване от свобода в Затвора С. през периода от 22.04.2009 г. до 22.08.2015 г., причинени вследствие противоправни бездействия на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, когато е изтърпявал наказание лишаване от свобода в Затвора С. през периода от 22.04.2009 г. до 22.08.2015 г., изразяващи се във влошено психическо здраве и трудоустрояване поради това, че при констатирана зависимост на ищеца към наркотици и произтичащи от това психически заболявания той не е настанен в защитена група - обособено за наркозависими лица спално помещение, и не е допуснат до участие в курсовете за ресоциализация на такива лица в Затвора С..

Въз основа на събраните писмени доказателства и гласни доказателствени средства първостепенният съд е приел за установено, че през исковия период 22.04.2009 г. - 22.08.2015 г. К. И. се намирал в Затвора С., където изтърпявал наказание лишаване от свобода. За първи път е диагностициран с психиатрично заболяване „Наркомания. Кокаинов тип. Промяна на личността“ през 2005 г. във връзка с провеждане на хирургично лечение, поради поглъщане на чуждо тяло.

По време на престоя си в местата за лишаване от свобода е лекуван многократно, като са му поставяни последователно следните диагнози: „Психопатия. Невротична декомпенсация“, „Смесено тревожно- депресивно разстройство“, „Зависимост към алкохол, кокаин и амфетамин. Асоциално поведение“, „Параноидна шизофрения“, видно от приетите по делото: епикриза от 13.10.2008 г. от СБАЛОЛС - С., психиатричен сектор на ВО, епикриза от 7.01.2009 г. от СБАЛОЛС - С., хирургично

отделение, епикриза от 4.09.2013 г. на Клиника по спешна токсикология на ВМА - МБАЛ С., епикриза от 23.05.2018 г. на СБАЛОЛС - Л., психиатрично отделение, етапна епикриза от 14.03.2019 г., изготвена от д-р И. К., епикриза от 9.04.2019 г. на СБАЛОЛС- Л., психиатрично отделение, етапна епикриза от 16.12.2019 г., изготвена от д-р Р. П., медицинска справка от 4.12.2017 г. за здравословното състояние на л. св. К. И. от затвора [населено място] дол и др. Тези диагнози са потвърдени и в експертно решение № 0545/029 от 18.02.2020 г. на НЕЛК, в което е поставена обобщена диагноза „Специфични разстройства на личността“.

От становището на началника на затвора- [населено място] с вх.№ 12704/08.09.2020 г. се установява, че ищецът е постъпил в затвора - [населено място] за изтърпяване на присъда с начало на наказанието 31.01.2005 г. и първоначално постановен от съда ОР. За периода от настаняването му в първа група има извеждания през исковия период в МВР болница, ВМА, СБАЛЛС. Във връзка с агресивното поведение и извършено нападение на служители от НОС, е преместен за доизтърпяване на наказанието в Затвора Б. дол от 9.10.2015 г., като режимът му е завишен на специален, а в следствие в Затвора П..

От становището на началника на затвора се установява още, че за посочения в исковата молба период на територията на затвора не е имало обособено помещение за диференцирано настаняване на наркозависими лишени от свобода. Извън посочения период, със заповед от 30.10.2017 г. на началника на затвора е обособен медико-социален център на основание чл. 60 от ЗИНЗС. Предвид честите изолации на И. на територията на зоната с повишена сигурност за изтърпяване на наказанията, вероятно същият не е включван и посещавал курсове през периода 22.04.2009 г. - 22.08.2015 г.

Според показанията на свидетеля л. св. Н. Н. А., познава ищеца в периода 2014 г. - 2015 г., запознали се в Софийски централен затвор по време на престой на открито. Разбрал, че има зависимост от наркотици и алкохол от дълго време и е бил регистриран в болницата в СЦЗ. Искал да участва в курсове за справяне със зависимостта, но администрацията не му обърнала внимание. Това му се отразило с пристъпи на безпокойство, чувствал се отхвърлен от обществото и в безпомощно състояние.

Въз основа на установените по делото факти, при обсъждане доводите на страните, Съдът е намерил иска за неоснователен, като е приел за недоказано твърдението на ищеца, че като зависим към наркотици и алкохол, по отношение на него не са взети адекватни мерки за лечението му.

Решението е валидно и допустимо, но неправилно.

Искът е с правно основание чл.284, ал.1 ЗИНЗС– претендира се обезщетение за вреди, причинени на задържан под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. На основание чл.203, ал.1 (Доп. - ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) от Глава единадесета на АПК, исковите за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на тази глава. Съгласно чл.203, ал.2 (Доп. - ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) от АПК, за неуредените въпроси за имуществената отговорност по ал.1 се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) или на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под

стража (ЗИНЗС). Според чл.284, ал.1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС, съгласно който осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение, като в ал.2 на същия член е посочено, че за изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение се смятат и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл.3 от ЗИНЗС и настъпила, в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл.284, ал.5 от ЗИНЗС, оборима презумпция. Следователно отговорността на държавата се ангажира при доказано подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение (чл.3, ал.1), както при поставянето на лицата в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност (чл.3, ал.2).

В случая се претендира обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер общо на 30 000 лв., причинени в резултат на противоправни бездействия на длъжностни лица на ГД „ИН“ за периода от 22.04.2009 г. до 22.08.2015 г., изразяващо се във влошено психично здраве и трудоустрояване, поради това, че не е настанен в защитена група за наркозависими лица и не е допуснат до курсове за ресоциализация в Затвора– С..

Правилно е установено от първостепенния съд, че през исковия период 22.04.2009 г.- 22.08.2015 г. К. И. се намирал в Затвора С., където изтърпявал наказание лишаване от свобода. Установено е по безспорен начин, че е диагностициран за първи път с психиатрично заболяване „Наркомания. Кокаинов тип. Промяна на личността“ през 2005 г., както и че е лекуван многократно, като са му поставени описаните по-горе диагнози, потвърдени и в експертно решение № 0545/029 от 18.02.2020 г. на НЕЛК, с обобщена диагноза „Специфични разстройства на личността“. Предвид това, не се обори наличие на твърдяната от лишения от свобода наркозависимост.

Въпреки изложеното в становището на началника на затвора- [населено място] с вх.№ 12704/08.09.2020 г. относно извеждания през исковия период в МВР болница, ВМА, СБАЛЛС, настоящият съдебен състав приема наличие на твърдяното от И. бездействие на длъжностни лица на ГД „ИН“ за периода от 22.04.2009 г. до 22.08.2015

г., по отношение на психичното здраве на К. И..

Съгласно чл. 128, ал.1 от ЗИНЗС, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода. Ответникът не доказва, че в съответствие с установените в закона правила по отношение на И. като зависим към наркотици и алкохол, са взети адекватни мерки за лечението му. Въпреки наличната медицинска документация не се установи през посочения период в затвора- [населено място] да е осигурена психологична терапия на И., адекватна на заболяването му.

Противно на приетото от едноличния състав на АССГ, настоящият съдебен състав кредитира до голяма степен показанията на свидетеля Н. Н. А. доколкото не се опровергават от останалите приети по делото доказателства. Същият сочи, че познава л.св. К. И., който му споделял много неща, включително и че искал да отвикне алкохола и наркотиците. Свидетелят бил запознат, че И. бил изпращан в психиатрично отделение към затвора в Л. няколко пъти, в Б. дол също бил включен към терапия, но е категоричен, че в СЦЗ такова нещо не се е случвало. Твърди, че в затвора- [населено място] искал да се включи в курсове от организация „Инициатива за здраве“ за справяне със зависимостта, както и да участва в терапия. Свидетелят заявява, че другите, които имали зависимости, били записани на курсове, но на И. администрацията не му обърнала внимание и не го включили в курсовете. Соци: „Другите го обиждаха. Казваха му, че е „наркоман“, „луд“, „отрепка“. Питаха го няма ли да се лекува“. Според свидетеля, И. имал пристъпи на безпокойство, чувствал се отхвърлен от обществото, бил в безпомощно състояние.

В резултат на установеното противоправно бездействие са претърпени от лишения от свобода неимуществени вреди и поради това, че не е включван за участие в специализирани програми или курсове.

Действително, по делото не са ангажирани писмени искания от И. за включване в такива курсове, но това не изключва възможността те да бъдат отправяни и в устна форма, което се потвърди от гласните доказателствени средства, съдържащи се в показанията на св. А..

Неоснователен е аргумента изложен от ответника, че предвид честите изолации на И. на територията на зоната с повишена сигурност за изтърпяване на наказанията, вероятно същият не е включван и посещавал курсове през периода 22.04.2009 г.- 22.08.2015 г. Съобразявайки големия времеви диапазон, въпреки изолациите на лишения от свобода, липсват каквито и да е данни същият да е бил включен в затвора- С. в курсове, каквито не се отрича да са били провеждани.

От установеното по делото бездействие не следва автоматично обезщетяване на причинените неимуществени вреди в парично изражение, възприето за дължимо от този, чиито права са нарушени, съобразно неговото лично, субективно усещане. Естеството и характерът на причиненото страдание съдят следва да прецени не само от страна на субективното възприятие и усещане на пострадалия за причинена вреда, но и с конкретните факти, от които тя произтича и най- вече обезщетението следва да е съобразено с общите схващания за справедливост, съобразени от съда при приложението на чл. 52 от Закона за задълженията и договорите.

Спазването на принципа на справедливостта като законово въведен критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната

административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането.

След обстоен преглед на практиката на българските съдилища, както по отношение на искове, предявени от същия ищец за други вреди, така и по отношение на сходни случаи по искове, предявени от други лица, при сходни условия и след като отчете икономическото състояние на страната, справедливото обезщетение за причинените неимуществени вреди следва да бъде определено в размер на 4 000 лева, в каквато насока следва да е и произнасянето на касационната инстанция.

При тези правни съображения касационната жалба на К. И. се явява частично основателна, поради което следва да отмени решението на едноличния състав в частта, с която е отхвърлен предявеният от К. Д. И., иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГД „ИН“) за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди за сумата над 4 000 лв., от общо предявения размер от 30 000 лева, причинени вследствие противоправни бездействия на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, когато е изтърпявал наказание лишаване от свобода в Затвора С. през периода от 22.04.2009 г. до 22.08.2015 г., изразяващи се във влошено психическо здраве и трудоустрояване поради това, че при констатирана зависимост на ищеца към наркотици и произтичащи от това психически заболявания той не е настанен в защитена група - обособено за наркозависими лица спално помещение, и не е допуснат до участие в курсовете за ресоциализация на такива лица в Затвора С. и да постанови друго, с което да бъде осъден ответника да му заплати сумата от 4 000 лв. обезщетение за посочените неимуществени вреди, и бъде оставено в сила решението в останалата част.

Така мотивиран, X- ти касационен състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 5808/14.10.2021 г. по адм. д. № 6929/2020 г. на Административен съд– София град, 67- ми състав, В ЧАСТТА, с която е отхвърлен предявеният от К. Д. И., иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към министъра на правосъдието, за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди за сумата над 4 000 лв., от общо предявения размер от 30 000 лева, причинени вследствие на бездействие на длъжностни лица на ГД „ИН“ за периода от 22.04.2009 г. до 22.08.2015 г., изразяващи се във влошено психическо здраве и трудоустрояване поради това, че при констатирана зависимост на ищеца към наркотици и произтичащи от това психически заболявания той не е настанен в защитена група - обособено за

наркозависими лица спално помещение, и не е допуснат до участие в курсовете за ресоциализация на такива лица в Затвора С. и **ВМЕСТО НЕГО В ТАЗИ ЧАСТ ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“– [населено място] да заплати на К. Д. И., ЕГН- [ЕГН] сумата от 4000 /четири хиляди / лв. обезщетение за посочените неимуществени вреди.

Оставя в сила решението в останалата част.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.   2.